

Paulina Szyja¹

ZNACZENIE ZIELONYCH PRZEDSIĘBIORSTW DLA KSZTAŁTOWANIA ROZWOJU GOSPODARCZEGO

Streszczenie

Artykuł przybliża zagadnienie funkcjonowania zielonych przedsiębiorstw. Opracowanie zawiera wyjaśnienie kwestii terminologicznych, dane dotyczące aktywności tego rodzaju podmiotów. Nie mniej istotne jest wskazanie na praktykę ich funkcjonowania w warunkach gospodarki wolnorynkowej. Ponadto zwrócono uwagę na znaczenie zielonych przedsiębiorstw dla kształtowania rozwoju gospodarczego.

Słowa kluczowe: przedsiębiorstwa, zielone przedsiębiorstwa, rozwój gospodarczy, innowacje, wydajność

SIGNIFICANCE OF GREEN ENTERPRISES FOR ECONOMIC DEVELOPMENT

Abstract

The present paper examines the issue of the functioning of green businesses. The study contains a clarification of terminology, data on the activity of these entities. No less important is the indication of the practice of their functioning in a free market economy. In addition, the author highlights the importance of green businesses for achieving economic development.

Key words: enterprises, green business, economic development, innovation, efficiency

Wstęp

Przedsiębiorstwa stanowią ważny element gospodarki każdego państwa, bez względu na formę organizacyjną i prawną. Ich znaczenie wynika z udziału w tworzeniu produktu krajowego brutto. W tym znaczeniu istotna jest ilość produkowanych dóbr lub świadczonych usług. Jednak potencjał podmiotów gospodarczych nie ogranicza się tylko do wielkości mierzalnych, ale również czynników jakościowych, które oddziałują na rozwój gospodarczy. Należy tutaj wskazać na wzrost wydajności procesów wytwórczych dzięki wykorzystywaniu nowoczesnych technologii i inwestowaniu w innowacje zarówno procesowe, jak i produktowe.

---

¹ dr Paulina Szyja – Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, Wydział Humanistyczny, Instytut Politologii

Celem opracowania jest przybliżenie nowego, w aspekcie przedmiotowym, rodzaju przedsiębiorstw, tj. zielonych przedsiębiorstw. Wskazane zostaną ujęcia terminologiczne, dane dotyczące aktywności tego typu podmiotów gospodarczych. Ponadto podkreślone zostaną kwestie dotyczące szans i zagrożeń dla ich funkcjonowania. Istotne będzie również wskazanie na elementy oddziaływania na rozwój gospodarczy poprzez zaangażowanie tych przedsiębiorstw na rzecz środowiska naturalnego.

1. Przedsiębiorstwo – pojęcie

W polskim ustawodawstwie określenie *przedsiębiorstwo* jest zastępowane nazwą *przedsiębiorca*², czego najlepszym przykładem jest podstawowy akt prawny w tej płaszczyźnie, czyli *Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej*, w której czytamy: „przedsiębiorcą (...) jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą” (art. 4, ust. 1)³. W tym samym dokumencie wyróżnia się następujące rodzaje przedsiębiorstw: mikro, małe i średnie w oparciu o kryteria ilościowe⁴. Szczegółowo definicje brzmią następująco (art. 104-106)⁵:

„Za mikroprzedsiębiorcę uważa się przedsiębiorcę, który w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych:

- 1) zatrudniał średniorocznie mniej niż 10 pracowników oraz
- 2) osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nieprzekraczający równowartości w złotych 2 milionów euro, lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości w złotych 2 milionów euro” (art. 104).

„Za małego przedsiębiorcę uważa się przedsiębiorcę, który w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych:

- 1) zatrudniał średniorocznie mniej niż 50 pracowników oraz
- 2) osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nieprzekraczający równowartości w złotych 2 milionów euro, lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości w złotych 2 milionów euro” (art. 105).

---

² *System finansowania ochrony środowiska w Polsce*, J. Famielec (red.), Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 2005, s. 48.

³ *Ustawa z dnia 2 lipca 2004 roku o swobodzie działalności gospodarczej*, Dz. U. 2004, nr 173, poz. 1807.

⁴ *Definicja MŚP*, <http://www.mg.gov.pl/Wspieranie+przedsiębiorczosci/Polityki+przedsiębiorczosci+i+innowacyjności/Definicja+MSP>, data dostępu 18.04.2015 r.

⁵ *Ustawa z dnia 2 lipca 2004 roku o swobodzie działalności gospodarczej*, op. cit.

„Za średniego przedsiębiorcę uważa się przedsiębiorcę, który w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych:

- 1) zatrudniał średniorocznie mniej niż 250 pracowników oraz
- 2) osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nieprzekraczający równowartości w złotych 50 milionów euro, lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości w złotych 43 milionów euro” (art. 106).

Wskazane definicje zostały przyjęte w oparciu o rekomendację Komisji Europejskiej, która weszła w życie 1 stycznia 2005 roku. Jej użycie przez poszczególne państwa jest dobrowolne⁶.

Warto również zwrócić uwagę na definicję, którą przyjęto dla potrzeb statystycznych Wspólnoty: „Przedsiębiorstwo definiuje się jako najmniejszą kombinację jednostek prawnych, tzn. jednostkę organizacyjną produkującą towary lub usługi, która osiąga korzyści z pewnego stopnia samodzielności w podejmowaniu decyzji, zwłaszcza w zakresie alokacji bieżących zasobów. Przedsiębiorstwo prowadzi jeden lub więcej rodzajów działalności w jednym lub więcej miejscach”⁷.

Z kolei Główny Urząd Statystyczny przyjmuje definicje poprzez wyróżnienie sektorowe⁸. Przedsiębiorstwa są to podmioty prowadzące działalność gospodarczą w zakresie:

- leśnictwa i pozyskiwania drewna;
- rybołówstwa w wodach morskich;
- górnictwa i wydobywania;
- przetwórstwa przemysłowego;
- wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych;
- dostawy wody;
- gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją;
- budownictwa;
- handlu hurtowego i detalicznego;
- naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle;

---

⁶ *The new SME definition. User guide and model declaration*, European Commission, Enterprise and Industry Publications, s. 5, http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/sme_definition/sme_user_guide_en.pdf, data dostępu 17.04.2014 r.; Commission Recommendation 2003/361/EC as published in the “Official Journal of the European Union” L 124, of 20 May 2003, s. 36.

⁷ Council Regulation (EEC) No 696/93 of 15 March 1993 on the statistical units for the observation and analysis of the production system in the Community, OJ No L 76, s. 1, section III/A of the annex za: *Glossary of Statistical Terms. Enterprise Eurostat*, <http://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=805>, data dostępu 17.04.2014 r.

⁸ *Pojęcie stosowane w badaniach statystycznych statystyki publicznej. Sektor przedsiębiorstw w statystyce rynku pracy i wynagrodzeń*, http://www.stat.gov.pl/gus/definicje_PLK_HTML.htm?id=POJ-3258.html, data dostępu 16.04.2014 r.

- transportu i gospodarki magazynowej;
- działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi;
- informacji i komunikacji;
- działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości;
- działalności prawniczej, rachunkowo-księgowej i doradztwa podatkowego, działalności firm centralnych (*head offices*);
- doradztwa związanego z zarządzaniem;
- działalności w zakresie architektury i inżynierii;
- badań i analiz technicznych;
- reklamy, badania rynku i opinii publicznej;
- pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej;
- działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej;
- działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją;
- naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego;
- pozostałej indywidualnej działalności usługowej.

Szczegółowy wykaz rodzajów działalności przedsiębiorstw jest zawarty w Polskiej Klasyfikacji Działalności⁹.

Tabela 1. Liczba przedsiębiorstw w Polsce w 2012 roku w podziale na mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa

Wyszczególnienie	2012			
	mikroprzedsiębiorstwa (zatrudniające 0-9 pracowników)	małe przedsiębiorstwa (zatrudniające 10-49 pracowników)	średnie przedsiębiorstwa (zatrudniające 50-249 pracowników)	duże przedsiębiorstwa (zatrudniające 250 i więcej pracowników)
Liczba (w tys.)	1 719 187	57 071	15 484	3 201

Źródło: *Działalność przedsiębiorstw niefinansowanych w 2012 r.*, GUS, s. 49, http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/pgwf_dzialalnosc_przedsiębiorstw_niefinansowych_w_2012.pdf, data dostępu 18.04.2014 r.

W 2012 roku w Polsce funkcjonowało 1 794 943 tys. przedsiębiorstw (tabela 1.), przy czym dane obrazujące ten stan rzecz, opracowane przez Główny Urząd Statystyczny, nie uwzględniają jednostek prowadzących działalność w zakresie: rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa, rybactwa, działalności finansowej i ubezpieczeniowej, administracji publicznej i obrony narodowej, a także obowiązkowego zabezpieczenia społecznego¹⁰.

⁹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 roku w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD), Dz. U. 2007, nr 251, poz. 1885 oraz 2009, nr 59, poz. 489.

¹⁰ *Działalność przedsiębiorstw niefinansowanych w 2012 r.*, op. cit., s. 10 i 49.

Tabela 2. Liczba przedsiębiorstw w Unii Europejskiej 28 państwa w 2011 roku w podziale na klasy wielkości

Wyszczególnienie	UE-28			
	mikroprzedsiębiorstwa (zatrudniające 0-9 pracowników)	małe przedsiębiorstwa (zatrudniające 10-49 pracowników)	średnie przedsiębiorstwa (zatrudniające 50-249 pracowników)	duże przedsiębiorstwa (zatrudniające 250 i więcej pracowników)
Liczba (w tys.)	20 448 910	1 380 272	225 357	43 817

Źródło: *Number of enterprises in the non-financial business economy by size class of employment*, Eurostat, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tin00145&plugin=1>, data dostępu 18.04.2014 r.

Natomiast dostępne dane dla Unii Europejskiej dotyczą roku 2011 (tabela 2.). Według nich w UE we wskazanym roku funkcjonowało ogółem 22 098 356 tys. przedsiębiorstw, w Polsce w tym samym czasie 1 523 418 tys.

2. Zielone przedsiębiorstwa – pojęcie

Zasadnicza kwestia związana z pojęciem *zielone przedsiębiorstwo* dotyczy terminologii i ujęcia definicyjnego. Dzięki precyzyjnemu określeniu tych elementów możliwe jest dokonanie analizy stanu funkcjonowania tego rodzaju organizacji na gruncie praktyki gospodarczej.

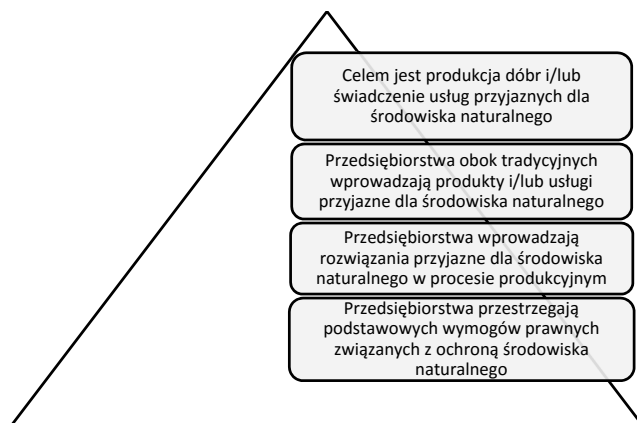
Geneza pojęcia jest złożona i powiązana z praktyką gospodarczą, której w rezultacie towarzyszy rozwój terminów. W tym aspekcie najlepiej posłużyć się przykładem postępu w zakresie inkorporowania na grunt przedsiębiorstwa elementów środowiskowych. Można wskazać na cztery szczeble tego rodzaju działań, zaprezentowane za pomocą rysunku-piramidy (rysunek 1.).

Piramidę można interpretować jako szczeble wdrażania przez przedsiębiorstwa elementów związanych z praktyką działań przyjaznych dla środowiska naturalnego bądź rodzaje podmiotów gospodarczych w zakresie działań ekologicznych. Przy czym osiągając kolejny stopień w piramidzie, należy w pełni realizować elementy ze szczebla poniżej.

W pierwszym przypadku wyróżniamy przedsiębiorstwa, które dokładają starań w zakresie przestrzegania podstawowych uregulowań prawnych, związanych z ochroną środowiska naturalnego. Działania te podyktowane są w głównej mierze obawą przed karami finansowymi bądź kosztami ponoszonymi z tytułu opłat środowiskowych. Kolejno w piramidzie odnotowano przedsiębiorstwa, które obok przestrzegania przepisów wprowadzają rozwiązania przyjazne dla środowiska naturalnego w procesach produkcyjnych, np. związane z ograniczeniem emisji dwutlenku węgla czy też zwiększeniem energooszczędności. Działania te mogą być powodowane odpowiednio podleganiem Europejskiemu Systemowi Handlu Emisjami (*European Trading Scheme*) lub względami oszczędności i wydajności produkcji. Wyżej w pi-

ramidzie znajdują się te podmioty, które wprowadzają do swojej oferty produkty lub usługi ekologiczne, np. producent z branży motoryzacyjnej obok pojazdów o tradycyjnym napędzie spalinowym wprowadza modele elektryczne lub hybrydowe. Takie działania mogą być podyktowane chęcią sprostania oczekiwaniom klientów lub, jak w przypadku amerykańskiej branży motoryzacyjnej w okresie kryzysu gospodarki realnej 2008-2010, koniecznością spełnienia warunków dla uzyskania publicznego wsparcia. Najwyższe miejsce w piramidzie zajmują przedsiębiorstwa, których oferta obejmuje tylko produkty i usługi przyjazne dla środowiska naturalnego. Ich głównym celem jest ochrona środowiska naturalnego w toku prowadzonej działalności.

Rysunek 1. Postęp w zakresie inkorporacji rozwiązań przyjaznych dla środowiska naturalnego w przedsiębiorstwach

Źródło: opracowanie własne

W odniesieniu do nazewnictwa należy zwrócić uwagę na następujące określenia: przedsiębiorstwa przyjazne dla środowiska naturalnego, przedsiębiorstwa ekologiczne, zielone przedsiębiorstwa, zrównoważony biznes. Przywołując rysunek piramidy, za przyjazne dla środowiska naturalnego można uznać te przedsiębiorstwa, które wprowadzają odpowiednie zmiany w procesie produkcyjnym. W tym sensie będziemy mogli użyć zamiennie określenia *ekologiczne*. Przymiotnik *ekologiczny* potocznie identyfikujemy m.in. z towarami, usługami, działaniami przyjaznymi dla środowiska naturalnego takimi jak: ekologiczne kosmetyki, ekologiczna myjnia samochodowa, ekologiczna produkcja. Tym mianem określa się zatem te produkty czy różnego rodzaju aktywności, które w ograniczonym zakresie wpływają na środowisko naturalne, natomiast te, które są na najwyższym miejscu w piramidzie uznamy za przedsiębiorstwa zielone. W opracowaniach anglosaskich pojawia się także termin *zazielenione (greening up)*, który jednak odnosi się do kwestii włączania elementów środowiskowych do prowadzonej działalności gospodarczej. Przedsiębiorstw, które są położone na najniższym szczeblu, nie można

uznać za ekologiczne, gdyż przestrzeganie przepisów prawnych, a w szczególności ustawy *Prawo ochrony środowiska*¹¹, jest obowiązkiem. Z kolei *zrównoważony biznes* to określenie przyjęte na oznaczenie przedsiębiorstw realizujących koncepcję społecznej odpowiedzialności biznesu (*corporate social responsibilities* – CSR)¹².

Pojęcie *zielone przedsiębiorstwa* wiąże się ze zmianami strukturalnymi, ukie-
runkowanymi na tworzenie zielonej gospodarki (*green economy*), tj. gospodarki,
którą charakteryzują trzy cechy:

- niska emisyjność gazów cieplarnianych, w szczególności dwutlenku wę-
gla;
- wysoka energooszczędność i zasobooszczędność;
- zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii¹³.

Uwzględniając powyższe, należy uznać, że zielone przedsiębiorstwa to takie,
których działalność charakteryzuje się spełnianiem wymogów dotyczących emi-
syjności, wydajności energetycznej oraz instalowaniem urządzeń lub technologii
pozwalających uniezależnić się od tradycyjnych źródeł energii. Pojawia się jed-
nak pytanie o zakres i wymiar zmian ekologicznych wdrażanych w takich pod-
miotach i ich ewentualne certyfikowanie. Czy zatem muszą one spełniać odpo-
wiednie normy krajowe, czy też są zobowiązane do wprowadzania zintegrowa-
nego systemu zarządzania środowiskiem ISO 14 000¹⁴ lub EMAS (*Eco-Management
and Audit Scheme*), a następnie, po uzyskaniu odpowiednich certyfikatów, mogą
być uznane za zielone? W praktyce za zielone przedsiębiorstwa niekoniecznie
muszą być uznane te, które dysponują odpowiednimi poświadczającymi doku-
mentami; tym bardziej, że w 2009 roku w Polsce było jedynie 19 podmiotów ze
środowiskowym systemem ek zarządzenia i EMAS¹⁵.

W polskich warunkach zielone przedsiębiorstwa są najczęściej identyfikowane
z ochroną środowiska naturalnego. To ostatnie pojęcie jest definiowane, zgodnie
z ustawą, jako „podjęcie lub zaniechanie działań umożliwiających zachowanie lub
przywracanie równowagi przyrodniczej; ochrona ta polega w szczególności na:

- a) racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami śro-
dowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju;
- b) przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom;

---

¹¹ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku *Prawo ochrony środowiska*, Dz. U. 2001, nr 62, poz. 627.

¹² T. Gasiński, G. Piskalski, *Zrównoważony biznes. Podręcznik dla małych i średnich przedsiębiorstw*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2009, s. 12-15, <http://www.mg.gov.pl/files/upload/7904/podrecznik.pdf>, data dostępu 03.05.2014 r.

¹³ Por. B. Ryszawska, *Zielona gospodarka – teoretyczne podstawy koncepcji i pomiar jej wdrażania w Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2013, s. 54-60.

¹⁴ Szerzej: R. Karaszewski, K. Skrzypczyńska, *Zarządzanie jakością*, TNOiK, Dom Organizatora, Toruń 2013, s. 365 i nast.

¹⁵ *Wskaźniki zrównoważonego rozwoju Polski*, GUS, Urząd Statystyczny w Katowicach, Kato-
wice 2011, s. 111.

c) przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego¹⁶.

Szczegółowy zakres działań, mających związek z ochroną środowiska naturalnego, zawarty został w Polskiej Klasyfikacji Statystycznej, dotyczącej działalności i urzędzeń związanych z ochroną środowiska¹⁷, tj.:

- ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu;
- gospodarka ściekowa i ochrona wód;
- gospodarka odpadami;
- ochrona gleb i wód podziemnych;
- zmniejszenie hałasu i wibracji;
- ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu;
- ochrona przed promieniowaniem jonizującym;
- działalność badawczo-rozwojowa;
- pozostała działalność związana z ochroną środowiska (np. zarządzanie środowiskiem).

Na uwagę zasługuje fakt, iż klasyfikacja uwzględnia tylko działania, które bezpośrednio dotyczą ochrony środowiska, a pomija pośrednie. Tymczasem za takie należy uznać m.in. podejmowanie przez producenta instalacji związanych z pozyskiwaniem energii słonecznej.

Główny Urząd Statystyczny również nie dostarcza nam kompletnych informacji, gdyż nie zajmuje się *stricte* analizą zielonych przedsiębiorstw. Wskazuje natomiast na wielkość nakładów na ochronę środowiska w wymienionych powyżej obszarach działań, m.in. w odniesieniu do sektora gospodarczego definiowanego jako „sektor przedsiębiorstw, instytucji finansowych i ubezpieczeniowych oraz instytucji niekomercyjnych, w sektorze tym wyróżnia się producentów wyspecjalizowanych w ochronie środowiska (PKD 38), których główną działalnością jest świadczenie usług ochrony środowiska, tj. gromadzenie i unieszkodliwianie odpadów oraz oczyszczanie ścieków”¹⁸.

Należy wskazać, że przedsiębiorstwa są główną grupą inwestorów w obszarze ochrony środowiska naturalnego (dotyczy to jednak ogółu przedsiębiorstw bez precyzowania, czy są to zielone przedsiębiorstwa). Ich udział w roku 2012 stanowił ok. 56%, gdy udział gmin był na poziomie 32%, a jednostek budżetowych przekraczał 12%¹⁹. W porównaniu z rokiem 2011 nastąpił wzrost inwestycji podejmowanych przez przedsiębiorstwa o blisko 4% z poziomu 51,84%²⁰.

Z kolei w oparciu o Statystyczną Klasyfikację Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej (*Nomenclature statistique des Activités économiques dans la Communauté Européenne* – NACE) w wersji uaktualnionej, obowiązują-

¹⁶ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska, op. cit., art. 3 pkt 13.

¹⁷ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999 roku w sprawie Polskiej Klasyfikacji Statystycznej Dotyczącej Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska, Dz. U. 1999, nr 25, poz. 218.

¹⁸ *Ochrona środowiska 2013 r.*, GUS, Warszawa 2013, s. 389.

¹⁹ *Ibidem*, s. 47 i 415.

²⁰ *Ochrona środowiska 2012 r.*, GUS, Warszawa 2012, s. 414.

cej od stycznia 2008 roku (NACE Revision 2, Rev. 2), wyróżniono kategorię E, obejmującą większość rodzajów działalności powiązanych ze środowiskiem naturalnym: dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją.

Omawiając zagadnienie zielonych przedsiębiorstw, warto zwrócić uwagę na ich potoczne rozumienie, tj. utożsamianie z taką działalnością jak: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo.

Tymczasem w publikacjach, zarówno krajowych, jak i zagranicznych, podkreśla się dwa rodzaje przedsiębiorstw identyfikowanych z określeniem *zielone*:

- zielone przedsiębiorstwa – takie, które zajmują się produkcją technologii środowiskowych bądź związanych z odnawialnymi źródłami energii;
- zazielenione przedsiębiorstwa (*greening up*) – takie, w których wprowadza się elementy przyjazne dla środowiska naturalnego, głównie w procesie produkcyjnym.

Pierwsze określenie jest związane z podmiotami, dla których głównym obszarem działań jest ochrona środowiska, natomiast drugi typ jest powiązany z tradycyjnymi sektorami gospodarki jak: przemysł hutniczy, stalowy, motoryzacyjny itd.²¹

Funkcjonuje również określenie *zielenienie biznesu* (*greening business*), które dotyczy działalności prośrodowiskowej w takich obszarach jak: rachunki narodowe, księgowość, zielone miejsca pracy, standardy i programy międzynarodowe, systemy zarządzania środowiskowego, instrumenty ekonomiczne ochrony środowiska, rozwiązania BAT, BATNEC, BPEO, środowiskowe przeglądy przedsiębiorstw, oceny oddziaływania na środowisko, analiza cyklu życia produktów²².

Obok wskazanych nazw przedsiębiorstw, związanych z ochroną środowiska lub wdrażających pewne jego elementy, w literaturze funkcjonuje określenie eko-przemysłów (*eco-industries*) i dla ich oznaczenia Eurostat przyjmuje dwie definicje. Pierwsza obejmuje sektory, które produkują dobra lub świadczą usługi związane z mierzaniem, zapobieganiem i ograniczaniem zanieczyszczeń wody, powietrza, gleby, a także służą redukcji odpadów czy obniżeniu poziomu hałasu. To ujęcie bezpośrednio koreluje z uznaniem za ekologiczne tych branż, które są powiązane z wydatkami na cele ochrony środowiska naturalnego (*Environmental Protection Expenditures – EPE's*). W ich oparciu wyróżniono 10 obszarów: kontrola zanieczyszczenia powietrza, gospodarka ściekowa, gospodarka odpa-

---

²¹ Podobne rozróżnienie podaje się odnośnie do zielonych miejsc pracy (*green jobs*). Wyróżnia się miejsca pracy z sektorami powiązanymi ze środowiskiem naturalnym i zazielenione miejsca pracy, a więc takie, które występują w tradycyjnych sektorach, ale są związane z procesami produkcyjnymi bardziej przyjaznymi dla środowiska naturalnego. Zob. P. Szyja, *Tworzenie „zielonych” miejsc pracy w sytuacji kryzysu gospodarki realnej*, [w:] *Teorie kryzysu*, S. Partycki (red.), Wydawnictwo KUL, Lublin 2013, s. 193-204.

²² L. Preisner, *Wpływ koncepcji ekorozwoju na politykę i działalność przedsiębiorstw*, [w:] *Aplikacyjne aspekty trwałego rozwoju*, G. Dobrzański (red.), Wydział Zarządzania Politechniki Białostockiej, Białystok 2002, s. 185-186.

dami, gleby i wody podziemne, kontrola hałasu i wibracji, różnorodność i krajobraz, wodociągi, recykling, produkcja energii odnawialnej, inne (zarządzanie ochroną środowiska w sferze publicznej i prywatnej). Druga definicja natomiast podkreśla jako cel podstawowy takich gałęzi rozwój technologii oraz produkcję dóbr i usług, realizujących powyższe zadania, związane ze środowiskiem naturalnym²³. Eurostat prowadzi analizy w odniesieniu do tych przedsiębiorstw, stosując nazwę sektora dóbr i usług środowiskowych (*The environmental goods and services sector – EGSS*)²⁴. Sektor ten może być podzielony na dwie kategorie: ochrona środowiska naturalnego i zarządzanie surowcami²⁵. Unijny urząd, zajmujący się statystyką, proponuje ponadto wyróżnić sektor zrównoważonych działań (*sustainable activities*), obejmujący przedsiębiorstwa, które nie realizują celów środowiskowych, ale poprzez używanie w procesie wytwórczym produktów i/lub technologii środowiskowych przyczyniają się do ograniczenia emisji szkodliwych substancji lub zwiększenia wydajności w zakresie wykorzystywanych surowców²⁶.

3. Potencjał i znaczenie zielonych przedsiębiorstw dla kształtowania rozwoju gospodarczego

Zarówno GUS, jak i Eurostat nie opracowują danych dotyczących liczebności zielonych przedsiębiorstw. Ten stan rzeczy wynika ze złożoności form zaangażowania podmiotów gospodarczych w działalność powiązaną z ochroną środowiska naturalnego. Dostępne informacje dotyczą, w przypadku GUS, wielkości nakładów ponoszonych przez przedsiębiorstwa na ochronę środowiska i gospodarkę wodną, natomiast unijny urząd prezentuje informacje dotyczące sektora dóbr i usług środowiskowych (tabela 3.).

Tabela 3. Wartość produkcji sektora dóbr i usług środowiskowych (w mln euro) w latach 2008-2011

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011
Unia Europejska (28 państw)	558 188 914	547 418 209	609 976 042	667 231 840

Źródło: Eurostat, http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=env_ac_egss2&lang=en, data dostępu 15.04.2014 r.

²³ K. Rademaekers et al., *The number of Jobs dependent on the Environment and Resource. Efficiency improvements*, Under the Framework Contract No. ENV.G.1/FRA/2006/0073, Ecorys, Rotterdam 2012, s. 16-18, <http://ec.europa.eu/environment/enveco/jobs/pdf/jobs.pdf>, data dostępu 28.04.2014 r.; P. Szyja, *Tworzenie „zielonych” miejsc pracy...*, op. cit., s. 201.

²⁴ *The environmental goods and services sector*, Eurostat Methodologies and Working Papers, Luksemburg 2009, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-RA-09-012/EN/KS-RA-09-012-EN.PDF, data dostępu 28.04.2014 r.; *Data Collection Handbook on Environmental Goods and Services Sector*, Final Draft, ICEDD for Eurostat – Unit E3, s. 31-40, http://unstats.un.org/unsd/envaccounting/londongroup/meeting14/LG14_Bk6a.pdf, data dostępu 01.05.2014 r.

²⁵ *Data Collection Handbook...*, op. cit., s. 45.

²⁶ *Ibidem*, s. 116.

Warto jednak zwrócić uwagę na dane dotyczące działań na rzecz zielonej gospodarki, realizowanych przez małe i średnie przedsiębiorstwa w Unii Europejskiej. Zakres aktywności w tym obszarze badano, biorąc pod uwagę trzy elementy: zielone miejsca pracy (*green jobs*), wydajność w zakresie wykorzystania surowców (*resource efficiency*), zielone rynki (*green markets*) (tabela 4.)²⁷.

Tabela 4. Dane dotyczące zaangażowania małych i średnich przedsiębiorstw na rzecz zielonej gospodarki (2012-2013) w oparciu o procentowy udział zielonych miejsc pracy, wydajność surowcową i aktywność na zielonym rynku

Wyszczególnienie	Małe i średnie przedsiębiorstwa w Unii Europejskiej	
	2012	2013
Zielone miejsca pracy	37%	42%
Wydajność surowcowa	93%	93%
Zielone rynki	26%	26%

Źródło: opracowanie własne w oparciu o badania ankietowe, przeprowadzone na zlecenie Komisji Europejskiej; *SMEs, Resource efficiency and Green markets. Report*, Flash Eurobarometer 342, European Commission, 2012, s. 5-8; *SMEs, Resource efficiency and Green markets. Report*, Flash Eurobarometer 381, European Commission, 2013, s. 6-8 i 121-122

Na zlecenie Komisji Europejskiej przeprowadzono badania ankietowe wśród małych i średnich przedsiębiorstw w UE. W 2012 roku badaniu poddano blisko 11 tys. przedsiębiorstw, a w 2013 – 11 207. 37% małych i średnich przedsiębiorstw w UE w 2012 i 42% w 2013 roku dysponowało przynajmniej jednym zielonym miejscem pracy. W zakresie wydajności zarówno w 2012, jak i w 2013 roku 93% małych i średnich przedsiębiorstw deklarowało przynajmniej jedną formę działań w tym zakresie. 64% podmiotów w 2012 roku wprowadzało rozwiązania energooszczędne, 62% deklarowało ograniczanie odpadów. W 2013 roku 67% przedsiębiorstw potwierdzało oszczędzanie energii i zmniejszenie ilości odpadów. Z kolei w odniesieniu do zielonych rynków podkreślono rolę zielonych produktów i usług, oferowanych przez przedsiębiorstwa. 26% małych i średnich przedsiębiorstw oferowało w 2012 i 2013 roku tego rodzaju dobra i usługi. 51% spośród nich (52% w 2012 roku) dostarczało produkty lub świadczyło usługi, posiadające właściwości środowiskowe, np. produkcja ekologiczna, oznakowanie ekologiczne.

Kwestie powiązań przedsiębiorstw i elementów, związanych z działaniami na rzecz środowiska naturalnego, to nie tylko wskazane trzy elementy. Zwrócono uwagę na inne zagadnienia, odnoszące się zarówno do wymiaru regulacyjnego działalności gospodarczej, jak i praktyki funkcjonowania. W tym zakresie bada-

²⁷ Eurobarometer survey, *How green are European SMEs?*, European Commission – MEMO/13/1152, 17/12/2013, http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-1152_en.htm, data dostępu 02.05.2014 r.

nia ankietowe uwzględniły pytania dotyczące przestrzegania przepisów w zakresie ochrony środowiska, a także udział przedsiębiorstw w procedurze zielonych zamówień publicznych (wyniki za 2013 rok). W pierwszym przypadku 92% przedsiębiorstw deklaruowało przestrzeganie odpowiednich przepisów prawnych, w tym 19% informowało o podejmowaniu kroków wyprzedzających zakres uregulowań. Z kolei 11% uznawało cele środowiskowe za jeden z głównych priorytetów działalności, a 8% twierdziło, że mimo iż robi więcej aniżeli wymagają tego odpowiednie przepisy, to troska o środowisko naturalne nie jest najważniejsza dla tych przedsiębiorstw²⁸.

Zielone zamówienia publiczne (*Green Public Procurement – GPP*) są definiowane przez Komisję Europejską jako „proces, w którym władze publiczne starają się uzyskać towary, usługi i prace o ograniczonym oddziaływaniu na środowisko naturalne w całym cyklu ich życia w stosunku do towarów, usług i prac o tych samych funkcjach, które w innym przypadku byłyby popierane”²⁹. W 2013 roku 13% spośród badanych podmiotów deklaruowało uczestnictwo w procedurach GPP, a oferty 7% z nich odniosły sukces.

Obok wspomnianych elementów, należy zwrócić uwagę na uzasadnienie działań związanych ze środowiskiem naturalnym w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw. Przede wszystkim podejmują one działania, mając na względzie zasobooszczędność, szczególnie w procesie produkcyjnym, dzięki której mogą ograniczyć koszty. Na tle całej Unii Europejskiej deklaruje to 63%, dla Polski odpowiednio 51%, Niemiec 70%, Estonii 83%, a tylko dla Luksemburga 35%³⁰.

Zielone przedsiębiorstwa, choć ich liczba nie jest dokładnie określona, odgrywają coraz większą rolę w gospodarce. Wynika to z ogromnego potencjału ekoinnowacyjnego, który polega na wprowadzaniu produktów lub usług przyjaznych dla środowiska naturalnego bądź modyfikacji ich tradycyjnych odpowiedników, mając na względzie m.in. ograniczenie emisji dwutlenku węgla czy bardziej wydajne wykorzystanie zasobów³¹. Szczęólnego znaczenia nabiera fakt zaangażowania *green business* w zwiększanie wydajności, dzięki wdrażanym technologiom. Ponadto pośrednio lub bezpośrednio, w zależności od rodzaju działalności i przyjętych priorytetów środowiskowych, tworzą warunki dla poprawy jakości życia ludności. Odbywa się to poprzez: tworzenie zielonych miejsc pracy, poprawę warunków pracy z uwagi na ochronę środowiska naturalnego, wdrażanie zintegrowanych systemów zarządzania środowiskiem, realizację koncepcji społecznej odpowiedzialności biznesu. Wszystkie te uwarunkowania przyczyni-

²⁸ *SMEs, Resource efficiency and Green markets. Report*, Flash Eurobarometer 381, op. cit., s. 6 i 10.

²⁹ *Public procurement for a better environment*, Communication from Commission to The European Parliament, The Council, The European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, Brussels, 16.7.2008, COM (2008) 400 final, s. 4; zob. też P. Szyja, *Zielone zamówienia publiczne w Unii Europejskiej i w Polsce*. „Aura” 2012, nr 9 (I część), s. 14-16, „Aura”, 2012, nr 10 (II część), s. 18-19.

³⁰ *SMEs, Resource efficiency and Green markets Report*, Flash Eurobarometer 381, op. cit., s. 33.

³¹ Por. *The Programme – The ecoinnovation initiative*. http://ec.europa.eu/environment/eco-innovation/discover/programme/index_en.htm, data dostępu 04.05.2014 r.

nią się z kolei do kształtowania rozwoju gospodarczego³², bowiem główną cechą rozwoju jest dokonywanie się zmian jakościowych, które umożliwiają osiąganie wzrostu gospodarczego. Działania zielonych przedsiębiorstw przyczyniają się do zmian strukturalnych w gospodarce, głównie za sprawą unowocześniania procesów produkcyjnych i oferowania nowych produktów i usług. Wspomniana nowość polega na kompleksowym podejściu do cyklu życia produktu, tj. zapewnieniu, aby każdy jego etap był jak najmniej uciążliwy dla środowiska naturalnego.

4. Szanse i zagrożenia dla zielonych przedsiębiorstw

Powodzenie zielonych przedsiębiorstw zależy od uwarunkowań rynkowych, wyznaczanych przez popyt i podaż, sytuację gospodarczą państwa, a także regulacje prawne.

W Unii Europejskiej w kontekście strategii „Europa 2020” kładzie się ogromny nacisk na tworzenie zielonej lub niskoemisyjnej gospodarki, głównie za sprawą jednego z trzech priorytetów, tj. kształtowania rozwoju zrównoważonego, polegającego na wspieraniu gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej³³.

Unia Europejska wspiera rozwój zielonych przedsiębiorstw poprzez udzielanie wsparcia małym i średnim przedsiębiorstwom z uwagi na ich liczbę, tj. blisko 23 mln i zatrudnienie ok. 90 mln osób. Jednocześnie tego rodzaju podmioty emitują do środowiska 64% zanieczyszczeń, co wymaga przeciwdziałania³⁴. Stąd też Wspólnota rozwija szereg możliwości wsparcia, włączając dofinansowanie za pośrednictwem unijnych funduszy i odpowiednich programów. Nie mniej istotne są inicjatywy takie jak Program Działania w zakresie Technologii Środowiskowych (*The Environmental Technologies Action Plan – ETAP*), przyjęty w 2004 roku dla ograniczenia finansowych, ekonomicznych i instytucjonalnych barier dla rozwoju technologii przyjaznych dla środowiska naturalnego. Obecnie sukcesorem tego projektu jest Plan Działania na rzecz Ekoinnowacji (*The Eco-innovation Action Plan – EcoAP*) z 2011 roku.

Ta pomoc ma zaowocować wprowadzaniem zmian strukturalnych w małych i średnich przedsiębiorstwach, i ich zazielenianiu, a także tworzeniu zielonych organizacji gospodarczych. Jednocześnie Unia Europejska wspiera firmy związane z ekoprzemysłem. Według danych Komisji Europejskiej ich roczny obrót to 227 mld euro i bezpośrednie zatrudnienie 3,4 mln osób³⁵.

³² G. W. Kołodko, *Wędrujący świat*, Prószyński i S-ka, Warszawa 2008, s. 259-261.

³³ Komunikat Komisji, *Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, Bruksela 3.3.2010, KOM (2010) 2020 wersja ostateczna, s. 11-12.

³⁴ Eurobarometer survey, *SMEs are important for a smooth transition to a greener economy*, MEMO/12/218, Brussels, 27 March 2012.

³⁵ *EcoInnovation Action Plan. Objectives and methodology*, http://ec.europa.eu/environment/eoap/about-action-plan/objectives-methodology/index_en.htm, data dostępu 05.04.2014 r.

Nie mniej istotna jest pomoc udzielana małym i średnim przedsiębiorstwom przez poszczególne państwa członkowskie w postaci instrumentów ekonomicznych czy odpowiednich regulacji prawnych, a także programów wspierania innowacji. W Polsce funkcjonuje Akcelerator Zielonych Technologii GreenEvo, którego celem jest pomoc przedsiębiorstwom, produkującym technologie przyjazne dla środowiska naturalnego w zaistnieniu na rynkach zagranicznych³⁶.

Obok wymienionych szans należy wskazać na zagrożenia dla rozwoju zielonych przedsiębiorstw. Są one związane zarówno z polityką gospodarczą państwa, jak i sytuacją na rynku. Polskie władze w ograniczonym zakresie wspierają prywatne podmioty. Inicjatywy związane z wdrażaniem innowacji mają źródła oddolne, czyli ze strony samych przedsiębiorstw. Decydują się na proekologiczne inwestycje głównie z uwagi na wprowadzenie oszczędności w zakresie wykorzystania energii. Sytuację tę najlepiej prezentuje raport „Proekologiczne zachowania małopolskich przedsiębiorstw”³⁷. Jednocześnie badane podmioty wskazywały na bariery, jakie napotykają w swych działaniach, tj. brak środków finansowych, zbyt wysokie koszty wdrażania, trudności w znalezieniu partnerów, niechęć do podejmowania ryzyka czy problemy z nawiązaniem kontaktów z ośrodkami naukowo-badawczymi. Pewnym sposobem ograniczania tych przeciwności jest nawiązywanie współpracy poprzez klastry środowiskowe³⁸.

Ograniczone zaangażowanie krajowych władz publicznych jest związane z dążeniem do utrzymania dynamiki wzrostu gospodarczego, przy czym główny nacisk jest położony na kształtowanie konkurencyjności polskich przedsiębiorstw w oparciu o modernizację poszczególnych sektorów. Nie podkreśla się roli zielonych przedsiębiorstw, natomiast wskazuje się na tworzenie „zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki” poprzez:

- bardziej efektywne korzystanie z zasobów naturalnych;
- wdrożenie programów rozwoju innowacyjnych technologii środowiskowych;
- wsparcie wiodących w tym obszarze ośrodków badawczych oraz przedsiębiorstw³⁹.

---

³⁶ GreenEvo, <http://greenevo.gov.pl/pl/informacje-ogolne/greenevo>, data dostępu 05.04.2014 r.

³⁷ *Proekologiczne zachowania małopolskich przedsiębiorstw. Raport z badania*, Małopolskie Obserwatorium Gospodarki, Kraków 2011, s. 19-21.

³⁸ Przy czym należy tutaj wskazać na pewne rozróżnienie, tj. klastry, które powstały ze względów ekologicznych i służą ich rozwijaniu we współpracy przedsiębiorstw oraz już istniejące klastry, które wprowadzają dodatkowy aspekt kształtowania kooperacji w postaci działań przyjaznych dla środowiska naturalnego. Jako przykład tego pierwszego można wskazać Śląski Klastr Rewitalizacji i Technologii Środowiskowych, który oferuje wsparcie w zakresie inwestycji związanych z rekultywacją terenów przemysłowych, zagospodarowaniem odpadów wydobywczych. Natomiast drugi rodzaj reprezentuje *Polish Wood Cluster*, który z kolei wspiera podmioty uczestniczące we wprowadzaniu technologii przyjaznych dla otoczenia. Oba klastry są zlokalizowane na terenie Śląska. Zob. P. Szyja, *Model współpracy sieciowej w zakresie wdrażania rozwiązań przyjaznych dla środowiska naturalnego w gospodarce*, [w:] *Meandry współpracy sieciowej w Europie Środkowej i Wschodniej*, S. Partycki (red.), Wydawnictwo KUL, Lublin 2014, s. 233-242.

³⁹ *Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa strategia rozwoju kraju*, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Warszawa 2012, s. 115.

Podkreśla się również rolę zielonych miejsc pracy, ale jedynie w powiązaniu z rozwojem odnawialnych źródeł energii. Wspomniane cele zostały zawarte w dokumencie o charakterze strategicznym pt. „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności” z 2012 roku. Wadą opracowania jest brak jednoznacznego wskazania na dążenie do przekształceń na rzecz zielonej gospodarki. Podkreśla się natomiast konieczność pogodzenia dwóch kwestii, tj. krajowego uzależnienia od węgla i realizacji celów klimatycznych.

Kolejnym ograniczeniem są podatki i opłaty ekologiczne⁴⁰. W Polsce są one niskie, co sprawia, że przedsiębiorstwa wolą ponosić tego rodzaju koszty niż zdecydować się na wyższe nakłady, związane z inwestycjami przyjaznymi dla środowiska naturalnego. Nie mniej istotna jest sytuacja na rynku, kształtowana przez relację popytu i podaży. W Polsce nie ma zbyt dużego zainteresowania produktami i usługami, oferowanymi przez zielone przedsiębiorstwa. Wynika to głównie z uwagi na wysokie ceny oferowanych dóbr. W tym miejscu warto wskazać na pewne działania ze strony samorządów w zakresie mobilizowania zmian. Widoczne jest to szczególnie przy przetargach na zakup taboru transportu miejskiego. W procedurach bowiem coraz częściej przyjmuje się kryteria środowiskowe. Przedsiębiorstwa sektora motoryzacyjnego, które chcą zaproponować sprzedaż produkowanych autobusów, muszą sprostać tym wymaganiom, wprowadzając udoskonalenia przyjazne dla środowiska naturalnego, głównie w zakresie ograniczenia poziomu emisji spalin.

Zdecydowanie większą rolę na rynku odgrywają technologie środowiskowe, związane ze zwiększaniem wydajności produkcyjnej, przy jednoczesnej oszczędności w zakresie wykorzystania energii czy surowców naturalnych. Czynnikiem środowiskowy jest też pewnego rodzaju kryterium przy ubieganiu się o dofinansowanie z Unii Europejskiej.

Zakończenie

Pojęcie zielonych przedsiębiorstw nie zostało zdefiniowane na gruncie rozważań teoretycznych. Nie przyjęto również określonej terminologii dla badań statystycznych. Działalność tego rodzaju przedsiębiorstw jest możliwa do analizowana w oparciu o różne formy zaangażowania na rzecz ochrony środowiska naturalnego. Unia Europejska identyfikuje zielone przedsiębiorstwa, posiłkując się ich rozróżnieniem w zakresie rodzaju działalności w grupie mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.

Ogólnie wyróżniamy zielone przedsiębiorstwa i przedsiębiorstwa wdrażające elementy przyjazne dla środowiska. Komisja Europejska, Eurostat przyjmują tutaj określenia sektora dóbr i usług środowiskowych, a także ekoprzemysłu.

---

⁴⁰ P. P. Małecki, *Podatki i opłaty ekologiczne*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 2006.

Zielone przedsiębiorstwa to takie, których głównym celem działania jest dbałość o środowisko naturalne. Są to podmioty, które produkują ekologiczne dobra lub świadczą usługi bez negatywnego oddziaływania na otoczenie.

Rola zielonych przedsiębiorstw dla rozwoju gospodarczego jest związana z kształtowaniem wydajności energetycznej, surowcowej dzięki wykorzystaniu odpowiedniego potencjału technologicznego. Ponadto wprowadzają dobra i usługi, które nie są szkodliwe dla środowiska naturalnego. Tego rodzaju przedsiębiorstwa przyczyniają się do rozwoju innowacji, a także tworzenia nowego rodzaju miejsc pracy – zielonych miejsc pracy.

Wymienione elementy świadczą o korzyściach płynących z działania zielonych przedsiębiorstw. Jest jednak cały szereg czynników, które utrudniają ich funkcjonowanie, tj. koszty wdrażanych innowacji, uregulowania prawne, mały popyt na produkty i usługi, zgłaszany przez rynek. Bariery te wydają się jednak być stopniowo ograniczane przez dążenia przedsiębiorców do ograniczania kosztów procesów produkcyjnych. Jest to możliwe właśnie dzięki nowoczesnym, wydajnym i ekologicznym technologiom.

Bibliografia

1. Commission Recommendation 2003/361/EC as published in the “Official Journal of the European Union” L 124, of 20 May 2003.
2. Eurobarometer survey, *SMEs are important for a smooth transition to a greener economy*, MEMO/12/218, Brussels, 27 March 2012.
3. Karaszewski R., Skrzypczyńska K., *Zarządzanie jakością*, TNOiK, Dom Organizatora, Toruń 2013.
4. Kołodko G. W., *Wędrujący świat*, Prószyński i S-ka, Warszawa 2008.
5. Komunikat Komisji, *Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, Bruksela 3.3.2010, KOM (2010) 2020 wersja ostateczna.
6. Małecki P. P., *Podatki i opłaty ekologiczne*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 2006.
7. *Ochrona środowiska 2012 r.*, GUS, Warszawa 2012.
8. *Ochrona środowiska 2013 r.*, GUS, Warszawa 2013.
9. *Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa strategia rozwoju kraju*, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Warszawa 2012.
10. Preisner L., *Wpływ koncepcji ekorozwoju na politykę i działalność przedsiębiorstw*, [w:] *Aplikacyjne aspekty trwałego rozwoju*, G. Dobrzański (red.), Wydział Zarządzania Politechniki Białostockiej, Białystok 2002.
11. *Proekologiczne zachowania małopolskich przedsiębiorstw. Raport z badania*, Małopolskie Obserwatorium Gospodarki, Kraków 2011.
12. *Public procurement for a better environment*, Communication from Commission to The European Parliament, The Council, The European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, Brussels, 16.7.2008, COM (2008) 400 final.

13. *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 roku w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD)*, Dz. U. 2007, nr 251, poz. 1885 oraz 2009, nr 59, poz. 489.
14. *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999 roku w sprawie Polskiej Klasyfikacji Statystycznej Dotyczącej Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska*, Dz. U. 1999, nr 25, poz. 218.
15. Ryszawska B., *Zielona gospodarka – teoretyczne podstawy koncepcji i pomiar jej wdrażania w Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2013.
16. *System finansowania ochrony środowiska w Polsce*, J. Famielec (red.), Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 2005.
17. Szyja P., *Model współpracy sieciowej w zakresie wdrażania rozwiązań przyjaznych dla środowiska naturalnego w gospodarce*, [w:] *Meandry współpracy sieciowej w Europie Środkowej i Wschodniej*, S. Partycki (red.), Wydawnictwo KUL, Lublin 2014.
18. Szyja P., *Tworzenie „zielonych” miejsc pracy w sytuacji kryzysu gospodarki realnej*, [w:] *Teorie kryzysu*, S. Partycki (red.), Wydawnictwo KUL, Lublin 2013.
19. Szyja P., *Zielone zamówienia publiczne w Unii Europejskiej i w Polsce*, „Aura” 2012, nr 9 (I część).
20. Szyja P., *Zielone zamówienia publiczne w Unii Europejskiej i w Polsce*, „Aura” 2012, nr 10 (II część).
21. *Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska*, Dz. U. 2001, nr 62, poz. 627.
22. *Ustawa z dnia 2 lipca 2004 roku o swobodzie działalności gospodarczej*, Dz. U. 2004, nr 173, poz. 1807.
23. *Wskaźniki zrównoważonego rozwoju Polski*, GUS, Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice 2011.

Źródła internetowe

1. Council Regulation (EEC) No 696/93 of 15 March 1993 on the statistical units for the observation and analysis of the production system in the Community, OJ No L 76, section III/A of the annex za: *Glossary of Statistical Terms. Enterprise Eurostat*, <http://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=805>, data dostępu 17.04.2014 r.
2. *Data Collection Handbook on Environmental Goods and Services Sector*, Final Draft, ICEDD for Eurostat – Unit E3, http://unstats.un.org/unsd/envaccounting/londongroup/meeting14/LG14_Bk6a.pdf, data dostępu 01.05.2014 r.
3. *Definicja MŚP*, <http://www.mg.gov.pl/Wspieranie+przedsiębiorczosci/Polityki+przedsiębiorczosci+i+innowacyjnosci/Definicja+MSP>, data dostępu 18.04.2015 r.
4. *Działalność przedsiębiorstw niefinansowanych w 2012 r.*, GUS, http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/pgwf_dzialalnosc_przedsiębiorstw_niefinansowych_w_2012.pdf, data dostępu 18.04.2014 r.
5. *EcoInnovation Action Plan. Objectives and methodology*, http://ec.europa.eu/environment/ecoap/about-action-plan/objectives-methodology/index_en.htm, data dostępu 05.04.2014 r.
6. Eurobarometer survey, *How green are European SMEs?*, European Commission – MEMO/13/1152, 17/12/2013, http://europa.eu/rapid/press-rele-ase_MEMO-13-1152_en.htm, data dostępu 02.05.2014 r.

7. Eurostat, http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=env_ac_egss2&lang=en, data dostępu 15.04.2014 r.
8. Gasiński T., Piskalski G., *Zrównoważony biznes. Podręcznik dla małych i średnich przedsiębiorstw*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2009, <http://www.mg.gov.pl/files/upload/7904/podrecznik.pdf>, data dostępu 03.05.2014 r.
9. *GreenEvo*, <http://greenevo.gov.pl/pl/informacje-ogolne/greenevo>, data dostępu 05.04.2014 r.
10. *Number of enterprises in the non-financial business economy by size class of employment*, Eurostat, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tin00145&plugin=1>, data dostępu 18.04.2014 r.
11. *Pojęcie stosowane w badaniach statystycznych statystyki publicznej. Sektor przedsiębiorstw w statystyce rynku pracy i wynagrodzeń*, http://www.stat.gov.pl/gus/definicje_PLK_HTML.htm?id=POJ-3258.htm, data dostępu 16.04.2014 r.
12. Rademaekers K. et al., *The number of Jobs dependent on the Environment and Resource. Efficiency improvements*, Under the Framework Contract No. ENV.G.1/FRA/2006/0073, Ecorys, Rotterdam 2012, <http://ec.europa.eu/environment/enveco/jobs/pdf/jobs.pdf>, data dostępu 28.04.2014 r.
13. *SMEs, Resource efficiency and Green markets. Report*, Flash Eurobarometer 342, European Commission, 2012.
14. *SMEs, Resource efficiency and Green markets. Report*, Flash Eurobarometer 381, European Commission, 2013.
15. *The environmental goods and services sector*, Eurostat Methodologies and Working Papers, Luksemburg 2009, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-RA-09-012/EN/KS-RA-09-012-EN.PDF, data dostępu 28.04.2014 r.
16. *The new SME definition. User guide and model declaration*, European Commission, Enterprise and Industry Publications, http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/sme_definition/sme_user_guide_en.pdf, data dostępu 17.04.2014 r.
17. *The Programme – The ecoinnovation initiative*, http://ec.europa.eu/environment/ecoinnovation/discover/programme/index_en.htm, data dostępu 04.05.2014 r.